

ЦИВІЛІСТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ІТ-ПРАВА

УДК 347.77

DOI <https://doi.org/10.32837/chc.v0i36.202>

Некіт Катерина Георгіївна,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри цивільного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ORCID orcid.org/0000-0002-3540-350X

ПЕРСОНАЛЬНІ ДАНІ ТА ІНДУСТРІАЛЬНІ ДАНІ ЯК ОБ'ЄКТИ ПРАВА ВЛАСНОСТІ: ОЦІНКА ПЕРСПЕКТИВ

Постановка проблеми. Наявність цінності персональних даних визнана вже давно і беззаперечно. Їх називають «нафтою», «новим золотом», «валютою XXI сторіччя». Вже давно ні для кого не секрет, що численні компанії використовують персональні дані користувачів для ведення бізнесу. Настав вже час, коли дедалі більше користувачів починають розуміти цінність своїх персональних даних. Така ситуація збуджує все більше дискусій навколо правового режиму персональних даних. Все частіше висловлюються пропозиції розглядати персональні дані як товар, поширити на них правовий режим власності, надати нарешті користувачам можливість отримувати прибуток від своїх персональних даних. Однак стійке розуміння «невідчужуваності» природи персональних даних, наявність «чутливих» персональних даних та багато інших питань, що залишаються невирішеними у цій сфері, змушують науковців (не кажучи вже про законодавця) обережно ставитись до визначення їх правового режиму.

Останнім часом все частіше підіймаються питання про необхідність виокремлення окремого різновиду даних – так званих індустріальних чи промислових даних. Все частіше зазначається про необхідність відмежування індустріальних даних від персональних та інтелектуальної власності, оскільки перші мають свою специфіку та потребують відповідного правового регулювання. Правовий режим цієї категорії даних сьогодні є невизначеним, так само невизначеним залишається те, кому належать такі дані. Однак все більш очевидно стає наявність цінності такої інформації. Отже, можливо, на часі визначитись, кому належать права на неї і якою є правова природа цих прав.

Стан дослідження теми. Проблема захисту персональних даних присвячені численні праці. В тих чи інших аспектах особливості правового регулювання персональних даних висвітлюються у роботах М.В. Бем, І.М. Городиського, Г. Сатона, О.М. Родіоненко, А. Новицького, В. Головченко, К.С. Мельника, С.С. Єсімова та інших. Значно менше робіт присвячено визначенню правової природи персональних та індустріальних даних. Більшою мірою це праці іноземних дослідників, таких як Т. Дж. Фаркас, А. Чандер, К. Яссеранд, Дж. Ріттер, А. Майєр, В. Янецек. І дедалі частіше у цих дослідженнях йдеться про необхідність кваліфікування персональних даних як нового виду майна та поширення на них правового режиму права власності. Серед вітчизняних дослідників правової природи персональних даних можна згадати О.А. Баранова, В.М. Брижко, Ю.К. Базанова.

Метою статті є дослідження сучасного стану правового регулювання персональних та індустріальних даних та спроба проаналізувати можливість поширення на персональні та індустріальні дані правового режиму права власності.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Більшість дослідників вагаються під час визначення правової природи та, відповідно, правового режиму даних. Наприклад, Томас Дж. Фаркас, аналізуючи правову природу прав на дані, отримані в сфері Інтернету речей, коливається у виборі норм, які мають бути тут застосовані. Він аналізує такі дані крізь призму теорій авторського права, положень про захист баз даних, ноу-хау та комерційної таємниці, положень

законів про захист персональних даних, але в жодних нормативних актах не знаходиться положень, які б повною мірою могли б застосовуватись до них. Більшою мірою він схиляється до поширення положень про право власності на такі дані, але убачає тут проблеми під час визначення, кому саме мають належати дані, отримані у сфері Інтернету речей, а також як забезпечити належний баланс між інтересами окремих індивідів та правом інших осіб на інформацію [1].

У зарубіжних дослідженнях природи даних зустрічаються однак і досі сміливі й несподівані погляди. Наприклад, Дж. Ріттер та А. Майєр зазначають, що базисом поширення на дані правового режиму права власності є той факт, що інформація у будь-якому цифровому чи електронному середовищі є фізичною, матеріальною за своєю суттю [2, с. 220]. Цей факт підтверджується останніми дослідженнями у сфері квантової механіки. Зокрема, дослідники посилаються на статтю Р. Ландауєра «Інформація фізична» [3] і його подальші публікації, де зазначається, що «інформація не абстрактне утворення, а існує лише через фізичне втілення, що зв'язує її всіма обмеженнями та можливостями реального фізичного світу <...> інформація неминуче записується у фізичне середовище» [4]. Дж. Ріттер та А. Майєр стверджують, що фізичні властивості інформації та ідея, що інформація є фізичним складником всесвіту, широко розповсюджені в науковій спільноті. На цьому підґрунті дослідники будують свою теорію про необхідність поширення на будь-які дані, як індустріальні, так і персональні, правового режиму власності. Зокрема, дослідники зазначають, що для цілей їх дослідження будь-які дані, у тому числі персональні, індустріальні, фактичні тощо, існують у матеріальній формі. Цей актив стає матеріальним під час його фіксації. Такий підхід дає й відповідь на питання, коли починають існувати дані. На думку дослідників, дані стають реальними в момент, коли записуються за допомогою електронних чи цифрових засобів [2, с. 257–260].

Не зупиняючись тут на детальному аналізі можливості визнання наявності фізичної сутності інформації, зазначимо, що можливість поширення на дані правового режиму власності не обов'язково потребує наявності в них фізичних властивостей. Вітчизняна концепція права власності не виключає можливості поширення правового режиму власності й на нематеріальні, безтілесні об'єкти. Це пояснюється розширюваним тлумаченням концепції майна, яке включає

в себе не лише матеріальні речі, але й майнові права та обов'язки (ст. 190 ЦК України).

Зазначимо, що питання про можливість поширення на персональні дані правового режиму власності дискутується вже досить давно і у вітчизняній літературі. Так, О.А. Баранов, В.М. Брижко та Ю.К. Базанов у своєму дослідженні «Права людини та захист персональних даних» майже десятиріччя тому підіймали питання про те, що персональні дані можуть розглядатися як товар та виступати об'єктом права власності. Як зазначають дослідники, економічний аспект персональних даних виражається в тому, що зі ставленням та функціонуванням внутрішнього ринку, який передбачає рух товарів, послуг та капіталів, виникає необхідність і в русі персональних даних, дієвому забезпеченні захисту їх споживчої та мінової вартості [5, с. 168].

Прийняття нових нормативних актів актуалізують проблеми визначення правової природи персональних даних. Наприклад, після прийняття GDPR [6] з визначенням у цьому акті деяких повноважень володільців персональних даних, зокрема, можливості отримувати копії своїх даних, передавати дані від одного контролера до іншого, вимагати їх знищення тощо (ст. 17, 20, 26 GDPR), деякі дослідники висловлювались на користь того, що персональні дані можна визнати різновидом власності [7]. Мотивували вони свої міркування тим, що вказані повноваження аналогічні повноваженням власника з користування, розпорядження, отримання доходів від належного їм нематеріального блага [8]. Так, відповідно до ст. 17 GDPR, суб'єкт даних повинен мати «право на забуття», тобто вимагати стирання (знищення) своїх даних, яке має бути здійснено без будь-яких безпідставних затримок, що розглядається як аналогія правомочності власника на розпорядження. Відповідно до ст. 20 GDPR суб'єкт даних має право на мобільність даних, тобто можливість у будь-який момент отримати передані ним контролеру персональні дані в структурованому та такому, що легко зчитується машиною форматі, і передати їх іншому контролеру без жодних перепон з боку попереднього контролера. У цьому углядається паралель з правомочностями власника на володіння та користування своїм майном.

Інші дослідники піддавали критиці можливість розглядати персональні дані як різновид власності. Наприклад, Л. Маурел зазначав, що деякі повноваження, що надаються користувачам у рамках GDPR, помилково прирівнюються до форми

приватної власності. Цей термін не використовується у Регламенті, а дані в ньому захищаються як атрибут особи, а не різновид майна.

Формулювання GDPR, на думку дослідника, дійсно породжують питання про можливість продажу персональних даних третій особі і про те, чи можна вважати такі правочини дійсними. Наприклад, ситуація, коли людина хоче продати свої особисті дані третій особі, є можливою на підставі ст. 6 GDPR, згідно з якою «обробка законна лише в тому разі, якщо суб'єкт погодився на обробку своїх персональних даних», відповідно, зацікавлений у такій обробці суб'єкт може бути готовим сплачувати кошти за надання згоди на обробку. Однак у зазначеній статті вказано, що згода дається «для однієї або кількох певних цілей». Отже, на відміну від продажу товару, що припускає реальну передачу права власності, компанія, яка збирає персональні дані, буде зобов'язана вказувати цілі, з якими вони передаються. Таким чином, на думку автора, така ситуація вже скоріше нагадує не купівлю-продаж, а надання певної ліцензії, схожої з наданням дозволу у питаннях, пов'язаних із авторськими правами, але таке порівняння теж не зовсім актуальне, оскільки цесія прав третій особі є неможливою з точки зору особистих даних [9].

На користь того, що персональні дані не можуть розглядатись як товар, говорить і позиція, відображена у Керівництві 2/2019 щодо обробки персональних даних відповідно до ст. 6(1)(б) GDPR у контексті надання онлайн-послуг суб'єктам даних. Так, у п. 54 вказаного Керівництва зазначено, що з урахуванням того, що захист даних є фундаментальним правом, і приймаючи до уваги, що однією з головних цілей GDPR є забезпечення можливості для суб'єктів даних контролю інформації, що їх стосується, персональні дані не можуть вважатися товаром. Навіть якщо суб'єкт даних може погодитись на обробку персональних даних, вони не можуть відчувувати свої фундаментальні права за такими угодами [10].

Здавалося б, позиція нормотворців є однозначною – персональні дані є невідчужуваними за своєю природою, являються атрибутом особи, а тому не можуть розглядатись як товар чи об'єкт права власності.

Однак революційною у розумінні правової природи персональних даних може стати нещодавно прийнята Директива (ЄС) 2019/770 Європейського парламенту і Ради від 20 травня 2019 р. про певні аспекти стосовно договорів поставки цифрового контенту та надання цифрових послуг (далі – Директива). Ця Директива спрямована на

посилення захисту споживачів в онлайн середовищі і вносить зміни у законодавство ЄС про захист прав споживачів у рамках єдиного цифрового ринку та пакетів «Новий курс для споживачів». Директива охоплює договори між трейдерами та користувачами, у яких трейдер поставляє чи зобов'язується поставити цифровий контент або цифрову послугу в обмін на оплату ціни (яка визначається у Директиві як гроші чи цифрове вираження вартості – електронні купони, ваучери, криптовалюти) або надання персональних даних [11].

Відповідно до п. 24 Директиви, цифровий контент або цифрові послуги часто надаються також там, де споживач не сплачує ціну, а надає персональні дані трейдеру. Такі бізнес-моделі використовуються у різних формах на значній частині ринку. Визнаючи, що захист персональних даних є фундаментальним правом і тому персональні дані не можуть розглядатись як товар, Директива спрямована забезпечити споживачам у контексті таких бізнес-моделей право на договірні засоби правового захисту. Таким чином, Директива має застосовуватися до контрактів, у яких трейдери постачають чи зобов'язуються поставити цифровий контент чи цифрову послугу споживачу, а споживач надає або зобов'язується надати персональні дані. Персональні дані можуть бути надані трейдеру або під час укладення договору, або пізніше, наприклад, коли споживач дає згоду на використання трейдером будь-яких персональних даних, які споживач може завантажити або створити з використанням цифрового контенту або цифрового сервісу. Ця Директива повинна застосовуватися до будь-якого контракту, в якому споживач надає або зобов'язується надавати особисті дані трейдеру. Наприклад, ця Директива повинна застосовуватися в тих випадках, коли споживач відкриває обліковий запис у соціальній мережі і надає ім'я та адресу електронної пошти, які використовуються не тільки для надання цифрового контенту або цифрових послуг, або для виконання вимог законодавства. Вона також повинна застосовуватися в тих випадках, коли споживач дає згоду трейдеру на обробку в маркетингових цілях будь-яких матеріалів, що становлять особисті дані, таких як фотографії або публікації, які завантажує споживач [12].

Таким чином, Директива фактично визнає персональні дані «валютою» в цифровому світі. Поширення сфери дії Директиви на договори, за якими споживач «платить» своїми персональними даними, є революційною для законодавства про

захист прав споживачів та надає захист споживачам у сфері контрактів, які раніше вважалися «безоплатними». Метою розробки концепту «контракту на поставку цифрового контенту та цифрових послуг, за які споживач надає персональні дані замість сплату грошей», було поширення принципів захисту споживачів на так звані «безкоштовні сервіси». В обґрунтуванні такої позиції було вказано, що деякі сервіси не можуть вважатися «безкоштовними» з урахуванням зростаючої економічної цінності персональних даних. Несправедливим є той факт, що у випадках, коли споживачі не сплачують гроші, але все ж таки надають свої персональні дані за користування послугами, вони не отримують належного захисту своїх прав, оскільки така ситуація не підпадає під вимоги законодавства ЄС щодо захисту прав споживачів. Тому запропоновано було поширити захист положення про захист прав споживачів на випадки, коли останні отримують сервіс за надання персональних даних, оскільки це відповідає сучасним економічним реаліям та потребам [13].

У контексті Директиви цифровий контент означає дані, які виробляються і надаються в цифровій формі, незалежно від того, чи використовується матеріальний носій чи ні, наприклад, комп'ютерні програми, додатки, відео- і аудіофайли та електронні книги. Цифрові послуги – це послуги, які: (1) дозволяють створювати, обробляти, отримувати доступ або зберігати дані; або (2) дозволяють ділитися чи іншим чином взаємодіяти з даними в цифровій формі, які завантажені або створені споживачем чи іншими користувачами цих послуг. Прикладами можуть бути платформи для обміну відео і аудіо, послуги хмарних обчислень і соціальні мережі [11].

Фактично наведена Директива визнає можливість обміну персональних даних на цифровий контент та цифрові послуги. Якщо ж за певним явищем визнається цінність та можливість обміну на інші блага (мінова цінність), це є нічим іншим, як введенням цього явища у цивільний обіг. Видається, що положення, передбачені Директивою, є першим кроком на шляху перегляду концепції персональних даних та, можливо, навіть поширення на них правового режиму власності.

Що стосується індустріальних даних, то цей концепт ще не є остаточно розробленим. Згадки про промислові дані з'явилися у дослідженнях не так давно, значною мірою у зв'язку з інтенсивним розвитком Інтернету речей. Підключені до Інтернету пристрої щоденно створюють величезні обсяги

інформації. Багато з цих даних є досить чутливими. Наприклад, смарт-годинники відстежують фізичну активність людини, вимірюють серцевий ритм, кількість шагів, тиск тощо. Підключені до Інтернету автомобілі щоденно збирають найрізноманітнішу інформацію – стосовно трафіку, заторів на дорогах, стану доріг, улюблених маршрутах та звичках власника машини. Частина з цих даних є очевидно персональними, навіть особливо чутливими даними, однак інша частина, яка може бути відділена від конкретної фізичної особи та деперсоніфікована, очевидно, має складати окрему категорію інформації. Така інформація може використовуватися як іншими особами (для розуміння оптимальних маршрутів), виробниками розумних пристроїв (для вдосконалення продуктів свого виробництва), для державних структур (для поліпшення стану доріг та ситуацій на дорогах) тощо. Саме тому останнім часом все частіше говорять про необхідність розробки особливого правового режиму для індустріальних даних.

Для забезпечення використання та охорони таких даних незастосовні концепції права інтелектуальної власності та захисту персональних даних. По-перше, тому що такі бази даних не мають нічого спільного з креативністю та творчим характером, щоб регулюватись положеннями про авторські права. Такі дані є індустріальними за своєю природою, згенерованими численними сенсорами, які спостерігають та записують усі найменші деталі глобального споживчого ланцюга [2, с. 222]. Крім того, сучасне авторське право не визнає можливості захисту об'єктів, створених не людиною, а розумними пристроями / штучним інтелектом.

По-друге, такі дані не мають нічого спільного з персональною інформацією, оскільки такі дані просто відображають функціональність пристроїв, як машини, мережі, системи, пристрої та інформація взаємодіють одне з одним та виконують свої задачі [2, с. 222].

Не можуть застосовуватись до індустріальних даних і положення про захист баз даних, або ноу-хау чи комерційну таємницю. У першому випадку згенеровані розумними пристроями дані мали б бути систематизовані у певному порядку. Однак такі дані є скоріш сирими та індивідуалізованими. Так само і в тому, що стосується можливості підпадіння під положення законів про захист комерційної таємниці: важко погодитись з тим, що інформація, автоматично зібрана підключеними до мережі пристроями, містить в собі комерційну таємницю [1].

Перше питання, яке постає стосовно індустріальних даних: як їх відмежувати від персональних даних? Перетворення персональних даних на індустріальні відбувається шляхом анонімізації, псевдонімізації, токенизації, фільтрації, маскування та подібних технік [14]. Після здійснення анонімізації, отримані дані цілком можуть функціонувати як індустріальні дані. Розмежування персональних та індустріальних даних дасть можливість застосування до правового регулювання володіння, передачі та захисту спеціальних норм. Це також сприятиме досягненню ще надійнішого захисту приватності та контролю за персональною інформацією, що може бути ідентифікована, за допомогою норм щодо захисту персональних даних [2, с. 226]. Крім того, є категорія персональних даних, яка навіть не потребує особливої обробки, спрямованої на відділення даних від особистості. Це, наприклад, дані GPS, IP адреса тощо. У деяких країнах (наприклад, в Австралії) визнається, що IP адреса більшою мірою складається з метаданих, а до метаданих не застосовуються за замовченням норми щодо захисту приватності [15, с. 1043].

Друге питання, що виникає: якщо індустріальні дані є відмінними від персональних і не підпадають під положення про захист авторських прав, баз даних чи комерційної таємниці, які правові норми можуть бути застосовані до регулювання такого виду інформації? Зокрема, чи може бути така інформація регулюватися положеннями про право власності (якщо вже вона має очевидну цінність і на неї існує попит).

Останнім часом все частіше зазначають про те, що «право власності на дані, як персональні, так і згенеровані машинами, є ядром заснованої на даних економіки» [14]. Про це говорять не лише дослідники, але й відомі політики, які все більше схильються до закріплення такого підходу на законодавчому рівні. Так, у Березні 2017 року канцлер Німеччини Ангела Меркель визнала важливість порівняно схожої правової ситуації у всіх європейських країнах стосовно права власності на дані. Вона відмітила стійкий взаємозв'язок між необхідністю положень про право власності на дані та інноваційним потенціалом і міжнародною конкурентоздатністю Німеччини та європейської економіки. Тому необхідними є розробка законів щодо авторських прав, прав власності на дані у всій Європі у найближчий час та у дуже зрозумілій формі [2, с. 228].

Слідуючи заклику канцлера, федеральний міністр транспорту та цифрової інфраструктури

Німеччини А. Добріндт запропонував новий закон, основні положення якого зводились до наступного. По-перше, дані повинні мати такий самий правовий статус, як і матеріальні блага, щоб забезпечити можливість мати дані у власності фізичних осіб чи юридичних. По-друге, дані повинні належати особі, якої вони стосуються. Якщо користувач не приймає використання персоналізованих даних, обробка даних повинна бути анонімізованою та псевдонімізованою. Також користувачам має бути надано право на відклик. По-третє, люди повинні мати можливість робити інформовані рішення щодо користування їхніми даними. Для цієї мети усі надавачі послуг та виробники продуктів мають гарантувати прозору інформацію щодо частоти збору даних, а також щодо користування ними та розкриття таких даних. По-четверте, публічні дані мають вважатися відкритими даними. Всі неперсоналізовані дані, зібрані державою, мають бути відкритим ресурсом для забезпечення створення цифрової вартості [16].

Наступним та найважливішим питанням, пов'язаним із правом власності на дані, є питання, кому саме такі дані повинні належати. Так, Ангела Меркель, говорячи про необхідність регулювання даних як власності, відмітила, що дуже важливо вирішити питання належності даних виробникам машин чи розробникам програмного забезпечення. Оскільки використовуючи дані користувачів, можливо виробляти нові продукти та додатки [2, с. 228]. Крім виробників продуктів та розробників програмного забезпечення, у праві власності на індустріальні дані можуть бути зацікавлені також кінцеві власники таких смарт-речей (які очевидно бажать, щоб дані про їх локацію та поведінку за кермом не були відомі іншим), компанії з надання послуг з навігації та телекомунікації (оскільки хочуть вдосконалити сервіс, тому що використовуючи дані з розумних автомобілів, наприклад, навігаційні сервіси, можуть спрямовувати своїх користувачів слідувати іншими маршрутами, якщо зростає трафік, погіршені дорожні умови чи трапилася дорожня пригода), страховики (які зацікавлені в розумінні ступеня відповідальності водіїв), державні інституції (які можуть вплинути на оптимізацію трафіку або навіть попередження злочинів), провайдери (які можуть використовувати отримані дані для оптимізації реклами на відповідних маршрутах чи обслуговуючих станціях) [1, с. 7–8].

Це питання сьогодні не має чіткої відповіді, але певні розробки в цьому напрямку вже ведуться.

У 2015 році Світовий Економічний Форум провів аналіз щодо належності даних, отриманих від смарт-автомобілів, але не дав на поставлене питання відповіді, обмежившись лише зазначенням, що питання, які постають у цій сфері, є надто тернистими. Складнощі виникають під час визначення, чи належать водію дані, отримані машиною, якщо машина знаходиться у лізингу; чи належить інформація, отримана машиною, виробнику машини, який створив систему управління даними; чи повинні виробники та розробники програмного забезпечення платити водіям за доступ до даних тощо [17].

Незважаючи на те, що до вирішення цієї проблеми на законодавчому рівні ще далеко, конкретні рішення щодо даних, створених смарт-автомобілями, містяться на рівні контрактів. Так, в інструкції до автомобіля Хонда виробник зазначив, що транспортний засіб оснащений пристроями, які фіксують дані. Такі пристрої фіксують використання переднього ременя безпеки, наявність пасажира на передньому сидінні, факт спрацювання подушки безпеки тощо. Такі дані належать власнику транспортного засобу та не можуть бути доступними будь-якій іншій особі, крім випадків, якщо вони витребувані відповідно до закону або за дозволом власника засобу. Оскільки інструкція до транспортного засобу вважається частиною контракту між виробником та покупцем транспортного засобу, це положення можна вважати врегульованим договором. Такий підхід ілюструє, що право власності на дані може бути надано кінцевому споживачеві, тоді як треті особи матимуть доступ до таких даних для чітко визначених цілей. Наприклад, у разі дорожньо-транспортної пригоди законом має бути передбачена можливість для регуляторів, слідчих, страховиків витребувати та отримати доступ до збережених даних [2, с. 244–245].

Висновки з дослідження та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Сьогодні ані персональні, ані індустріальні дані не визначаються як об'єкти права власності на нормативному рівні. Складно робити однозначні висновки щодо можливості поширення правового режиму власності на ці об'єкти. Однак дедалі більше обговорюються перспективи вирішення проблеми визначення правового режиму даних саме шляхом визнання їх об'єктами права власності. Саме право власності на дані, на думку експертів, забезпечує розвиток заснованої на даних економіки. Очевидних перепон для визнання даних об'єктами права власності не містить ані континентальне, ані англо-американське право. Зокрема, українське законодавство визнає можливість поширення режиму права власності на нематеріальні об'єкти, такі як майнові права та обов'язки. Тож не можна заперечувати можливість поширення правового режиму власності на дані лише тому, що вони мають нематеріальну природу. Звичайно, у разі поширення на дані режиму права власності постає багато питань, зокрема, щодо особливостей «відділення» даних від особи без порушення її права на приватність. Забезпечити це можливо шляхом анонімізації, псевдонімізації та інших способів обробки даних, завдяки створюється зв'язок між даними та особою. З урахуванням необхідності захисту приватності особи перспективи визнання права власності на індустріальні дані є більш вірогідними (оскільки такі дані не пов'язані тісно з особою), однак і персональні дані також можуть стати об'єктами права власності, про що свідчить, зокрема, нещодавно прийнята Директива (ЄС) 219/770, яка фактично визнає факт обміну персональних даних на цифровий контент та цифрові послуги.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Thomas J. Farcas. Data created by the Internet of Things: the new gold without ownership? *Revista la proprietate inmateriala*. 2017. № 23. P. 5–17.
2. Ritter J. and Mayer A. Regulating data as property: a new construct for moving forward. *Duke Law & Technology Review*. 2018. № 16. P. 220–277. URL: <https://scholarship.law.duke.edu/dltr/vol16/iss1/7/>.
3. Landauer R. Information is physical. *Physics Today*. 1991. № 44. P. 23–29.
4. Landauer R. Information is a physical entity. *Physica A: Stat, Mechanics and its Applications*. 1999. № 63. P. 63–64.
5. Баранов А.А., Брыжко В.М., Базанов Ю.К. Права человека и защита персональных данных. Киев : Государственный комитет связи и информатизации Украины, 2000. 280 с.
6. Некит К.Г. Значення GDPR (General Data Protection Regulation) для забезпечення захисту персональних даних у сфері Інтернету речей (IoT). *Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Одеса, 18 травня 2018 р.) У 2-х т. Т. 2 / відп. ред. Г.О. Ульянова. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 491–493.
7. Некит Е.Г. Право собственности на персональные данные в контексте GDPR: миф или реальность. URL: <https://blog.liga.net/user/%D0%B5nekit/article/31189>.
8. My data are mine. Why we should have ownership rights on our personal data: report. URL: <https://www.generationlibre.eu/wp-content/uploads/2018/01/Rapport-Data-2018-EN-v2.pdf>.

9. Le RGPD interdit-il aux individus de «vendre» leurs données personnelles ? URL: <https://scinfolex.com/2018/05/12/le-rgpd-interdit-il-aux-individus-de-vendre-leurs-donnees-personnelles/>.
10. Guidelines 2/2019 on the processing of personal data under Article 6(1)(b) GDPR in the context of the provision of online services to data subjects. October 8, 2019. URL: https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines-art_6-1-b-adopted_after_public_consultation_en.pdf.
11. Consumers to be better protected when concluding online contracts. URL: <https://www.altius.com/blog/474/consumers-to-be-better-protected-when-concluding-online-contracts>.
12. Directive (EU) 2019/770 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2019 on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content and digital services. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0770>.
13. EDPS Opinion 8/2018 on the legislative package “A New Deal for Consumers”. October 5, 2018. URL: https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/18-10-05_opinion_consumer_law_en.pdf.
14. Williamson C. Pseudonymization vs. anonymization and how they help with GDPR. Protegrity blog (Jan 5, 2017). URL: <https://www.protegrity.com/blog/pseudonymization-vs-anonymization-help-gdpr>.
15. Janeczek V. Ownership of personal data in the Internet of Things. *Computer law & security review*. 2018. № 34. P. 1039–1052.
16. Wir brauchen ein Datengesetz in Deutschland! URL: <https://www.bmvi.de/SharedDocs/DE/Artikel/DG/datengesetz.html>.
17. DeBord M. Who owns connected car data? URL: <https://www.weforum.org/agenda/2015/09/who-owns-connected-car-data/>

Некіт Катерина Георгіївна

ПЕРСОНАЛЬНІ ДАНІ ТА ІНДУСТРІАЛЬНІ ДАНІ ЯК ОБ'ЄКТИ ПРАВА ВЛАСНОСТІ: ОЦІНКА ПЕРСПЕКТИВ

Статтю присвячено дослідженню можливості поширення на персональні та індустріальні дані правового режиму власності. Проаналізовано GDPR та Директиву (ЄС) 2019/770 з точки зору правового регулювання персональних даних. Виявлено підстави для кваліфікації персональних даних як об'єкту права власності. У статті досліджено поняття індустріальних даних, їх відмінності від персональних даних. Проаналізовано підходи до правового регулювання індустріальних даних. Визначено аргументи на користь поширення на індустріальні дані правового режиму власності. У статті також досліджується проблема визначення, кому саме мають належати права на індустріальні дані.

Ключові слова: персональні дані, індустріальні дані, промислові дані, Інтернет речей, власність, право власності, інформація.

Некіт Катерина Георгиевна

ПЕРСОНАЛЬНЫЕ ДАННЫЕ И ИНДУСТРИАЛЬНЫЕ ДАННЫЕ КАК ОБЪЕКТЫ ПРАВА СОБСТВЕННОСТИ: ОЦЕНКА ПЕРСПЕКТИВ

Статья посвящена исследованию возможности распространения на персональные и индустриальные данные правового режима собственности. Проанализированы GDPR и Директива (ЕС) 2019/770 с точки зрения правового регулирования персональных данных. Выявлены основания для квалификации персональных данных как объекта права собственности. В статье исследовано понятие индустриальных данных, их отличия от персональных данных. Проанализированы подходы к правовому регулированию индустриальных данных. Определены аргументы в пользу распространения на индустриальные данные правового режима собственности. В статье также исследуется проблема определения, кому именно должны принадлежать права на индустриальные данные.

Ключевые слова: персональные данные, индустриальные данные, промышленные данные, Интернет вещей, собственность, право собственности, информация.

Nekit Kateryna

PERSONAL DATA AND INDUSTRIAL DATA AS OBJECTS OF OWNERSHIP: EVALUATION OF PERSPECTIVES

The article is devoted to the study of the possibility to extend the legal regime of ownership to personal and industrial data. GDPR and Directive (EU) 2019/770 are analyzed in terms of the legal regulation of personal data. Revolutionary in the content of Directive (EU) 2019/770 is the proposal to consider that in some cases personal data is exchanged for digital content and digital services. In fact, this approach gives reason to consider personal data as a kind of currency.

Reasons have been identified for qualifying personal data as an object of ownership. Thus, personal data obviously has economic value. At the same time, Ukrainian legislation does not deny the possibility to extend the legal regime of property to intangible goods, such as property rights and obligations. Therefore, one cannot exclude the possibility of recognition of personal data as an object of ownership.

The article explores the concept of industrial data, their differences from personal data. The approaches to the legal regulation of industrial data are analyzed. The arguments in favor of extending the legal regime of property to industrial data are determined. In particular, it is noted that industrial data is of economic value and there is a demand for it, therefore, it is increasingly being said that industrial data should become the object of ownership. Such an approach will contribute to the development of a data-based economy. In addition, the provisions on the protection of personal data, intellectual property rights, know-how, databases and so on are not applicable to the legal regulation of industrial data. This requires new solutions.

The article also explores the problem of determining to whom the rights to industrial data should belong. The problem is the determination of the person who should own the industrial data – whether it should be a manufacturer, software developer or end user. At the moment, this issue is settled only at the level of contracts, which stipulates that the right to data received by smart things belongs to the end user.

The conclusion is made that today, neither personal nor industrial data are defined as objects of property rights at the regulatory level. It is difficult to draw unambiguous conclusions about the possibility of extending the legal regime of ownership of these objects. However, the prospects for solving the problem of determining the legal regime of data are being discussed more and more precisely by recognizing them as objects of ownership.

Key words: personal data, industrial data, Internet of things, property, ownership, information.